

leeftijd: **62 jaar**
opleiding: **HAS Den Bosch**
beroep: **meer dan 40 jaar adviseur bij
DLV Advies en weidecoach van het
eerste uur bij Stichting Weidegang**

Ton Derks: **‘Je moet weiden wel heel slecht doen, wil je niet minimaal de weidepremie overhouden’**

‘Zandgrond kan niet zonder grasklaver’

Het begeleiden van nieuwe weiders is zijn specialiteit. Nu het weidedoel is gehaald, blikt Ton Derks, adviseur bij DLV Advies, terug én vooruit.

‘De kunst is om nog meer weidegras in de koeien te krijgen. Gras blijft dé leverancier van eiwit, maar dan wel in combinatie met klaver.’

TEKST ALICE BOOIJ

Wanneer je, zoals de 62-jarige Ton Derks, al tientallen jaren melkveeadviseur bent, heb je de afgelopen jaren de koeien de stal in zien gaan om ze een paar jaar later stukje bij beetje weer te zien terugkeren in de wei. ‘Het gaat er mij om veehouders te helpen om hun koeien zo goed mogelijk te managen’, aldus de weidecoach van het eerste uur, die vol overtuiging zijn klanten over de streep krijgt om weer te gaan weiden. Derks begeleidde zestig melkveehouders in het ‘re-integratieproject’ dat weiden eigenlijk is en dat ook in de toekomst nog genoeg uitdagingen kent. ‘Als de koeien er toch lopen, kunnen ze ook wel meer gras opnemen.’

Wat motiveert melkveehouders om weer te gaan weiden?

‘De weidepremie is toch een substantieel bedrag voor veel bedrijven. Natuurlijk staat er ook extra arbeid tegenover en ook de organisatie van het weiden is wel een zorg, maar per saldo levert weiden uiteindelijk euro’s op. Naast de premie hoor je vaak ook imago, druk van buiten het bedrijf, soms vergunning, de gezondheid van het vee en besparing op krachtvoer en loonwerk als argumenten. De meeste veehouders die weer gaan weiden, vinden het vooral ook heel mooi.’

Wat is de sleutel tot succes voor nieuwe weiders?

‘Ze moeten het in eerste instantie vooral zelf willen, anders gaat het niet lukken. Als adviseur moet je dan zelfverzekerd te werk gaan met je advies. Veehouders zijn onzeker, hebben faalangst, dan moet je ze als adviseur een steuntje in de rug geven.’

Wat maakt het zo leuk om nieuwe weiders te begeleiden?

‘Elke situatie is weer anders. Ik heb al wel honderden beweidingsplannen gemaakt, maar niet twee waren hetzelfde. Je moet goed bedenken wat past bij de veehouder en het bedrijf om de kans van slagen zo groot mogelijk te maken. En dat is tot nu toe bijna altijd gelukt.’

Dankzij al die nieuwe weiders is het doel van 81,2 procent bedrijven met weidegang vorig jaar al gehaald en inmiddels doorgegroeid naar 83 procent.

‘Dat vond ik heel verrassend. Dat het percentage weiders zou stijgen, was wel duidelijk, maar er stopten ook bedrijven en dat zijn vaak de kleinere bedrijven, die weiden. Van de zestig nieuwe weiders die ik heb begeleid, heeft tweederde een melkrobot. Met name bij die bedrijven heb ik moeite moeten doen om ze te overtuigen. Nieuwe weiders kunnen zich overigens nog steeds aanmelden bij de Stichting Weidegang. We blijven weidegang stimuleren en ondersteunen.’

Is robotmelken en weiden zo moeilijk?

‘Moeilijker dan bij gangbaar melken. Bij een gangbare melkstal is de veehouder de baas, bij robotmelken is de koe de baas. Als veehouder met een robot moet je geduld hebben. Het tweede jaar gaat het beter, en het derde jaar nog beter. Voorwaarde is wel dat je jongvee weidt.’

Wat is na de 81,2 procent weidegang het volgende doel?

‘Meer gras in de koeien krijgen. Bij de ro-

botbedrijven viel me op dat er meerdere zijn die maar 2 tot 3 kilo droge stof per koe per dag halen. Als de koeien toch naar buiten gaan, kunnen ze net zo goed ook meer kilo’s gras opnemen. Wanneer je de opname kunt laten stijgen naar 6 tot 8 kilo droge stof bij een beperkte huiskavel of zelfs 12 kilo bij meer huiskavel, levert dat meer geld op. Die grasopname kan op de meeste bedrijven nog wel omhoog. Daarmee verhoog je ook het percentage eiwit van eigen land en hoeft je minder eiwitrijk krachtvoer aan te kopen. Dat is ook voor het milieu goed.’

Hoe economisch interessant is weiden?

‘Je moet het al heel slecht doen wil je de weidepremie niet overhouden. Dat is één tot twee cent per liter melk. Daarnaast bespaar je op krachtvoer- en loonwerkkosten. Door maaien heb je wel een hogere drogestofopbrengst gras, maar via weiden is de benutting beter en het melkgeld hoger.’

‘Aandachtspunt is wel het verschil in grassoorten. Mengsels voor maaien passen niet altijd voor weiden, denk aan rietzwenkgras. Een veehouder die wil gaan weiden in de toekomst, moet daar nu al rekening mee houden.’

Welke rol is er in de toekomst weggelegd voor gras?

‘Gras is en blijft de leverancier van eiwit voor het melkveebedrijf. Er wordt best veel onderzoek gedaan naar andere gewassen dan gras. Maar de opbrengst van al die gewassen, zoals veldbonen en soja, is lager en daarmee geen verbetering in de eiwitopbrengst. Alleen een gewas als luzerne voegt

Ton Derks onderzoekt, onder het toezien van boeren, het wortelgestel tijdens een farmwalk

wat toe, omdat het heel goed tegen droogte kan. Gras is de baas, liefst in combinatie met klaver.'

Wat zijn uw ervaringen met kruidenrijk grasland?

'Het gebruik van kruidenrijk grasland is nog heel beperkt. Bij een normale bemesting zie je na een paar jaar niet alles meer terug. Het vraagt wellicht om een ander management. Er zijn wel een paar deelnemers van studiegroepen die er ervaring mee opdoen. Wanneer je bij je zuivelverwerker de vraag krijgt om 5 procent kruidenrijk grasland op je bedrijf in te passen, komen de vragen vanzelf. Hoe moet ik dat doen? Hoeveel kans van slagen heeft het? Ik merk wel dat veehouders ermee aan de slag gaan. Mijn advies zou zijn om eerst een paar hectare te proberen in te zaaien met kruidenrijk gras en dan vooral percelen met een laag organischestofgehalte.'

Waarom percelen met weinig organische stof?

'Dan heeft de teelt van kruidenrijk gras meer kans van slagen, omdat de stikstofvoorraad in de grond lager is. Het eerste jaar moet je rustig aan doen met de stikstofbemesting, 40 procent minder bemesten om onder andere de klaver de kans te geven.'

Wat betekent dat voor de graslandopbrengst?

'Wanneer je op zandgrond kruidenrijk grasland of percelen met grasklaver minder bemest, heb je kunstmest over voor de andere percelen. Zo kun je de mest binnen je bedrijf optimaal inzetten en dan kost het zeker geen grasopbrengst.'

Hoe zijn uw ervaringen met klaver in grasland?

'Ik adviseer al tien jaar over gras-klavermengsels in grasland. Ik durf wel te stellen dat je niet zonder grasklaver kunt op zandgrond. Het zorgt voor meer smakelijkheid van weidegras in het najaar, meer biodiversiteit en het levert een hoge stikstofproductie en helpt zo het percentage eiwit van eigen land te verhogen. De stikstofproductie is nodig, omdat we door de wetgeving op zandgrond inmiddels ongeveer 20 procent minder stikstof kunnen bemesten dan het landbouwkundig optimum.'

Hoe kun je het aandeel klaver onder controle houden?

'Het is wel een kunst om de klaver en het gras in balans te houden. Belangrijk is het om gras te verwennen, zodat klaver niet te veel toeneemt. Aan de andere kant is het aan te raden niet te veel te bemesten met stikstof, zodat klaver de kans krijgt.'

'Naast witte klaver adviseer ik tegenwoordig ook steeds vaker rode klaver bij weidemengsels. Dat levert meer stikstof, kan goed tegen de droogte, is wat minder smakelijk, maar als je het voor de bloei weidt, valt dat nogal mee. Bij inkuilen heb je bovendien meteen structuur in de kuil.'

Hoe zorg je voor het benutten van dat eiwit in het gras?

'Door zetmeel bij te voeren. Dat zorgt voor verlaging van de methaanemissie en een betere eiwitbenutting. Daarom past snijmais er zo goed bij. Als je naast het weidegras ook een kilo of vijf droge stof mais in het rantsoen hebt, benut je het eiwit ook nog eens goed. Daarmee is mais naast gras belangrijk in een rantsoen dat positief werkt op klimaat en milieu.'

Kan de grasteelt ook een rol spelen bij vraagstukken rondom het klimaat?

'Grasland slaat veel koolstof op, weiden werkt positief op de ammoniakemissie, dus het is een mogelijkheid om met weiden de stikstofverliezen te verminderen. Het wordt door de overheid ook genoemd als maatregel voor de stikstofproblematiek. Ik vraag me wel af hoe ze dat met vergunningen doen en wat de compensatie voor veehouders zal zijn. Feit is dat grasteelt toekomst heeft: goed voor koe, boer en klimaat.'